

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

Társadalmi és közgazdasági hetilap.

A „Muraszombat-járási Magyarosító- és Közművelődési Szakosztály“ hivatalos közlönye.

MEGBENEFIK MINDEN VÁSÁRNAP.

Előfizetési ár:

Egyes évre 3 fnt. Félévre 1 fnt 50 kr. Egyen szám 10 kr. Gazdasági egyesületi tagoknak és közszolgálatúknak 2 fnt. Előfizetési pénsek és reklamatok dr. KHÁL ELEK ügyvédi irodájába (Vereh-ház) címére küldendők.

Felolvasó szerkesztő: CSORNA JENŐ.

Társzerkesztő és kiadó: dr. KHÁL ELEK.

Laptulajdonos: A muraszombati gazdasági főkegyelet.

Kéziratok, levelek st. egyéb szerkesztőségi költsémenyek a szerkesztőségben küldendők.

Hirdetési ár: 1 hasznos poltúra egyszeri hirdetésnél 10 kr. többszöri hirdetésnél szoroklat 3 kr. Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlő poltúra 25 kr.

Nyitlő levél e lapok szerkesztőjéhez!

Muraszombat, 1897. jan. 21.

Kedves Barátom!

Multkor arra kértél, hogy írjak lapod részére egy vezércikket. — Meg is ígértem, hogy megteszem. — De már rövid pár nap után sajnálattal kell kijelentem, hogy ígéretemet be nem válthatom.

Tudd meg, kedves barátom, hogy én a te lapod részére vezércikket nem írhatok! No, no, csak ne indulatoskodj! hiszen nem is a te személyed ellen irányul ezen legfelsőbb elhatározásom, mentsem Isten! Nem írhatok vezércikket azon egyszerű okból, mert nincs miről írnom, nincs anyagom hozzáf.

Írjak talán egy politikai cikket? Ezt nem tehetem, először is, mert nyakadba uszitanám vele az ügyesség, másodsor pedig (és ezt is el kell gyenge mentségnek fogadnod) azért, mert a politikához nem értek.

Írjak a muraszombati vasutrról? Brrrr! Nem, csak erről nem! Szinte látom már a tisztelt olvasók gnyos és szánalmas mosolyát... Nem, barátom, inkább írok a kormányozható légújóról, vagy valami felynergelt hétfejú sárkányról, csak vasutrról, muraszombati vasutrról nem! egy szót sem!

De itt volna a polgári iskola! Erről sem írhatok, mert hiszen még

nem tudjuk, mit is építsünk, polgári iskolát-e avagy reáltanodit; már pedig tudva, hogy mily horderővel bírnak az e lap hasábjain megjelenő vélemények és eszmék, attól félek, hogyha a polgári iskola mellett kardoskodom, és ez ennek folytán fel is épül, fejre zúdítom azok haragját, a kik a reálskolát óhajtják, viszont a reálskola létezésével megboszantom a polgári iskola híveit és így még szakadást is idézek elő a muraszombati társadalomban!

Szakadás a társadalomban! Ni ni! hiszen meg van a kereset téma! Erről lehetne talán egy pár hasábocksát írni! „Nem, hallom ellenvetésedet, — nem, barátom, erről egy szót se, ezt ne bántsd, mert ez a kérdés rendben van.“

Ugy van, barátom, igazad van, ez rendben van: hiszen csak a mult heten olvastam ugyancsak e lapban, hogy Sylvester-estén mily kedélyes volt minden! Mily szépen és jól mulattak együtt mind a jelenlevők! hogy nem tudtak egymástól elválni, csak a hajnali órákban stb. stb. Igaz ám! mily feledékeny is vagyok én!

Vagy talán az baj, hogy az eddig fennállott egy társadalmi körünk helyett most már kettő van? Hiszen ez is csak rohamos fejlődésünk mellett bizonyít!

Talán a városunkat átszelő árkok befalazásánál lehetne egy pár sort szentelni? No, de itt már magam is belátom, hogy tulajdonképpen roppant praetenciosus egy ember vagyok én!

Azt kívánni Muraszombattól, hogy falaztassa be árkait akkor, midőn Bécs is kérem, Bécs, e nagy világáros is csak most kezdte meg a rajta keresztülhúzó piszkos „Wien“ folyó befalazását. Ez már csak igazán korai dolog volna bolygatni!

Szóval, barátom, akárhogy iparkodom, nem találok egy cikknek való anyagot.

Volna ugyan még egy dolog, a melyről lehetne írni. De miután, az e levél elején nyilvánítt elhatározásom szilárd és megdönthetetlen, téged kérek, jó barátom, írjál te róla egy szép hatásos cikket. Nem kevesebbről van szó, öregem, mint az építendő új muraszombati városházáról!

Tudom ugyan, hogy nem szívesen fogod megtenni. — Hiszen annyit írtál te már, szegény barátom; mindenféle hasznos és Muraszombat érdekeit legközelebbiről érintő dolgokról, annyit szép eszmét pendítettél te már lapodban, a nélkül, hogy érvényesültek volna, hogy méltán el lehetsz keseredve.

No de ne busulj! Másképpen lesz

OSTARCSA

Elítélve!

(Vége)

(A „Muraszombat és Vidék“ eredeti tárczája)

Írta: LÁNYI IRMA.

A szerelem védőistenünye: Milyen tisztelt bírák és halgatóság! Oly ügyben kell ma védőnkőni szerepet elfoglalnom, mely önök előtt bizonyára kisebb nagyobb mertekben és változatokban ismeretes lesz. Nem a becsületérted védem én, hanem csak a szerelemből eredt féltérem és bántódást Szerelm! ki ne ismerné: e régi szónak isteni varázsát?

Bíró: (hangosan sóhajt. Darútszeg)

Védő: Szeretem, szeretlek, szeretlek, csupa édes szavak és mi mindent rejtenek magukban! gyönyört, fájdalmat, kint és véghetetlen bódító mámorot. Varázsszó az, a melynek nem állhatott még ellent senki. Nem is fog ellentánni soha. Magával visz ez, magával odor mindenkit, mint a hullám a hajót. Hiszen csak törekeny hajó az ember a szerelem hatalmában, a szerelem meg önkös hullámzás. Egy tenger terjedelmére, melyre és változóságára nézve is — Ha édes a szerelmünk, úgy siklunk rajta végig, nyugodtan, anadalgva, ábrándozva, édes gyönyörtől itelve. Ha boldogágunk közé keserűvégyül akkor is az ember, e kis hajó itt-ott fülig már elmerülne és ha dülő a szenvedély, akkor háborogva csapkodva vegyülnék össze a hullámok és gyakran

elmerül az ember, e törekeny sarka a szerelem mélyeségei tengereiben (Helyesebb moraj)

Bíró: Törem a védőt, ragaszkodjék szorosabban a tárgyhoz.

A védő (szeliden): Kérem, a szerelem van szobán, szerelemből eredt a sértés a szerelmet és annak változatát kell felsorolnom.

Bíró: Tessék!

A védő: Meg kell jegyezmem, hogy kötelességem védeni a szerelmet minden tekintetben, mert ennek vagyok védő istenasszonya, de azért nem zárom ki azt, hogy ahol e nemes indulat nemes érzések jár együtt ott még melegebb szószó-lója vagyok a rendesnél Szerethetünk hiúságból, önzésből, érdekből, érdek fellobbanásból ez mind-csak fellángoló de ismét könnyen elalvó szerelem. de mégis szerelem, mely azonban melyebb érzéseknek, nemesebb tulajdonoknak nem ad helyet De szerethetünk szabadon elefejtve mindent nem nevez semmit, csak szeretünk, szeretünk És szerelmünkért nem kívánunk semmit csak szerelmet. Érzelmét, amely oly forró mint a miénk. Ez egy oly betegség, mely csak homeopaticus gyógyul. Az ellentéreg megöli. Ha ez az önzetlen ez az igazi édes és tiszta szerelem családik, akkor itt nem sértett hiúság, de a sértett búzkeség emelkedik fölül. Mert csak búzke szív szerethet igazán, mélyen, csak búzke szívnek fájhat ennyire a csalodás és csakis búzke szív tud uralkodni — ha színeig is — érzelmei kitérésa (Általános: eljenzés minden oldalról)

Bíró: Kérem, védje az ügyet és ne ereszkedjék annyira periphraissal!

A védő: Már a tárgynál vagyok, midőn a

búzke szívről beszélek E leányka amint látom s előadásából megérttem búzke szívről szeretett. Az ilyen szerelem ha viszont szerelmre nem talál, búzken tűr, némán vár és némán szenved. Ellenben, ha szerelmebbő játékok úznek és vissza-élelek vele, akkor a búzke szerelm felháborodik és ha a nemtelen boszat nem is ismeri, mégis bizonyos elégtétellel tartozik magának és érzelmeinek. Azért e leánykának mint a búzken szerető szív képviselőjének, én mint védője felmentést kérem a vád alól és a „gyáva“ szót, mit ajka kijezett, csak sértett önértékelt méltó satisfactió-jaként kérem tekinteni (Általános eljenzés, vádlo szokos)

A nemezis (vádolóhoz sugva): Megállj, ezért te léssz rajba!

Bíró: (hálaosan tekint a boszútálló Istenre).

Védő: (vádolóhoz) Micsoda ellentetés viselkedés ez?

Vádlo: (némán mutat a szerelem védő istenünyjére)

Védő: (boldogan) Szívesem teszem magamévá az ör ügyet is mert a megbánás és hálából fakadó szerelem igen megható: bár nem fejlődik azonnali óriási szenvedélyllyé, de kitartó és bün ragaszkodó No hajtja le fejét. Tekintsen bátran e bájos lény szeme közé, kinek anyagi jóssága búzkeségét megbeiktetni képes és legyen ebből mindenkorra az a tanulság, hogy sok dolog menthető a nőnél, mi hasonló esetben a férfni megbecsüthetetlen Védő beszédemet befejezve, kérek a bíráktól kegyes ítéletet.

Bíró: Ezenel kihirdetem az ítéletet: Vádlo a terhére rótt vád alól felmentetik, azonban

az ezentul. Van nekem ugyanis egy nagyszerű tervem, melylyel ezentul minden ideánkat, minden eszménket okvetlenül érvényesítjük majd. Eladjuk ugyanis Ágotaynak, Monory színtársulata derék komikusának, ő megveszi és csinál belőlük — egy pár jó couplét. Az árát majd együtt elmulatjuk az új város háza felavatási ünnepén.

Isten megáldjon, kedves barátom! Ha megint szükséged lesz Muraszombati történetében korszakalkotó vezérczikre, csak fordulj egész bizalommal hozzám.

Ha nincs is anyagom, miről írhatnék, van még azért papirosom, tentám és tollam. Öszinte híved

SKIZ.

Egy csiszolatlan irodalmi gyémánt.

Varga Mihály karcazi juhászról.

Valami 10 ére, hogy tollal kereselek a kegyeremet. — Sokat ósszírta az a'att, de semmire se vagyok oly büszke, mint arra, hogy a magyar irodalom sorompói közé én vezetek egy bámulatos, eredeti tehetséget, a ki csak juhász-ember. Juhász-ember volt a karcazi rónán, de azért istennel való igaz poéta, olyan erős egyéniséggel, a mi csak a valódi tehetség jellemzi.

Varga Mihálynak hívták s költeményeit csak halála u'án ismeri meg a közönség. ... Mert mint a dallos pascsirta, ő sem a máskor gyönyörködtetésére dalolt, de lelke kinyílt enyhültek meg a dalban. Minden költeményét bánatos szívének panaszokodó hangulata teremti, minden költeményében őszintén és közevetlenül, minden világi fájdalom és szerelenség nélkül dalol, amit bánatos szíve átérz. Ha élete nem lett volna olyan szomorú, talán egy verset sem ír; egy szép asszonyt, kivél végzete megverte. Szendey Klára kényeszeritete, hogy dalban keseregje mindazt a bánatot, a mit a hangulat embere érez, ha hűtlen asszonnyal veri meg a teremtő. Költeményeit mindég a hűtlenért sóvárgó lélek inspirálja; ime egyik szép verse:

Kin az élet! — sérti lelkeim
A lókák beszéde,

való örökös rabságra ítélteik, még pedig kizárólag a vádolt foglya lesz, kinek tetszésére bízatik, hogy miként bánjon el vele.

Vádlo: (szenvelényes kitöréssel rohan a leány felé és átöleli őt boldogan kiáltja) Rabod vagyok, rabod lettem.

Bíró: Börtönőr! azokat a bizonyos láncokat. Börtönőr: (kajánul mosolyog és behozza a szerelem rablánczait).

Vádlo: (boldogan csatolja fel).

Vádlot: (keblere hajítja fejét, a bíró kezét nyújt a szerelem védő Istennőjének. A Nemesis megszégyenülve távozik).

Börtönőr: (dánolva) „Eszteendőre menyecské lesz ebből a lányból!”

Az álnéger.

Mintegy hatvan év előtt két fiatalember, mesterségére nézve lakatos vándorolt ki Jamaikába. Penzük hiányzott a műhely beendezésére s így munkájuk nem lévén, a legnagyobb nyomoruk néztek elebe Semmikép sem tudván már magukon segíteni, eredeti gondolatra jöttek s azt kerestül is vették.

Az egyiknek göndör fekete haja volt; ez befetette egész testét fekete s mikor már kész néger volt, bátyja elvezette őt egy bankárhoz s ötven dabant (1800 forint) kert kölcsön a zálogban hagyandó fekete rabszolgára. Mivel pedig ez erős egészséges fiatal ember volt, a bankár megadta a kert kölcsönt. Nemokára a rabszola megszokott a kölcsönös házatól. Bátyjához ment vissza és megmosakodott. Hiába köröztettek a hatóságok az eltűnt szerencsén rabszolgát, lehetetlen volt megtalálni.

A fivérék kovácsműhelyt nyitottak és meggazdagodva tértek vissza néhány év elteltével barátokba. De mielőtt elhagyták Jamaika szigetét, visszaadták a bankárnak pénzet kamatostul, elmondván neki az álszerencsén meséjét.

Spanyolból fordította

T. Sz.

Az én életem szebb jövőnek
Nem néz már elebe.

Régi boldog szerelmennek
Se híre se hírve,
Elt szereltem, annak szíve
Hozzám meg van halva.

Nem jön vissza boldogságom
Napsugaras fénye,
Mint ha az én bus szívemnek
Hőmátyától fénye.

Léptem nyomom keserűség,
Bínat üldöz engem,
Mert látnom kell szőzettel
Őt édes gyermekem.

De még nem ért a csüggedés
Földre sújtó átká,
Megtépedesett szerelmennek
Ki nő még a szárnya!

Reményt vesztés bus szívemben
Még hal meg a bánat,
Mégmutatom, hogy nem leszek
Csúnya a világnak.

Valóságos önéletrajz igaz bánattal, megérthető módon. Nem titanoszkodik, nem szeretlenkedik s őszinteségével mégis megindít. Ilyen minden poemája, egyszerű, mint a benczei róma mezei virága, és hangulatos, a minő illatos néhány mezei virág. Ez az egy költemény minden olvasót meg fogja győzni, hogy nem egy új kasza kapakertől, kiláncpaczgyártó Verei Jánosnal gazdagodik a magyar költészet, de egy igaz tehetségű dalköltővel, kinek egyik-másik eszmegazdag és nagy formatókélyvel írott verse szinte felmetesen ébreszti a gyanat, hogy azt iskolai műveltség nélkül ember nem írhatta.

E tekintetben legyen teljesen nyugodt a szives olvasó. A költő kéziratait nálam vannak. A kérges kezű ember egymaga csinálta össze öreg betűt, melynek tábláját a kis írás ABC s könyve pótolta. E kéziratok megtekintése után, ha még hiteles tanuk nem volnának is, a kik a szomorú sorsu juhászembert ismerték, mint Chiklo László körös-áldányi plebánus — meg lehetne állapítani, hogy semmi misztificáció nincs a dologban, Varga Mihály poéta tehetségének jelentkezése egész rüen azt az örök igazságot igazolja, hogy a költő nem lesz, hanem születik.

Bizonynyal érdekelheti a szives olvasót a néppóta története.

Született Karczagon 1857. szept. 8-án. Testvére Endre mint jól tanuló fiú, a karcazi gimnáziumot végig járja s katona lesz. E körülményt azért említettük, mert honvéd hadnagy korában öccsének, aki parasztsorban maradt, ő köldözi a magyar klasszikusokat, melyeknek hatása költeményein is látszik. 1879-ben oltárhoz vezetett egy egyszerű, de szép karcazi leányt: Szendey Klárát, akinek kikapós természet, hűlensége az amugy is érzékeny lelkűt embert végkép boldogtalanná teszi.

Különösen mikor az asszony elhagyja férjét s megtagadja gyermekét.

Készenléte rapidszkóval módon villan fel költeményében s egy szép versében nejt megátokozta:

Atkom rád, te büszke nő,
Mig jársz az ég alatt,
Atkom rád, te hűtelen,
Rosz tetteid miatt.
Vérző szívem, az ég s a föld
Tanuk, hogy hi valék,
Megtettél, de atkom él
S meghalgalgja az ég!

A csapás lesujtja, hogy többi föl sem tud kelni. A költők és boldogtalan szerelmek közös betegsége: a tüdővész viszi őt sírjába.

Irodalmi hagyatékában számos költemény maradt, melyeket a juhász a benczeiség pu s tán irt. Különösen szép a „Nagykunság” ez lírai verse, melyben a legjobbosabb leendő részlet, megindító szubjektivitással jelentkezik.

A költemények avatott műbírák kezén átmentek s azokról a többi közt Rákosi Jenő a legkiválóbb magyar esztétikus a legszebben nyilatkozott.

Főntebb azt mondtam, hogy Varga Mihály „irodalmi hagyatékában” ... hat n ki nem is volt semmi más hagyaték, elhív n maradt négy kenyér nélküli árva. Szőveketem a hátra hagyott árva egy jókarójával, Chiklo László plebánussal és saját alá

rendezték Varga Mihálynak, a karcazi juhászunk összes költeményeit az árva javára; bízva e becses lap jó közönségében, hogy kíváncsi lesz a csiszolatlan irodalmi gyémánt költeményeire, melynek valóban az igaz benső hangulatnak bájos alkotásai.

Szeretef érdeklődést kérek ez eredeti kidávány iránt, annál inkább, mert olcsó és mert minden befolyt fillér az árva százába ad be évé falatot, szolgál arra, hogy a népköltő árva! becsületes emberekkel neveltesenek föl

VERNER LÁSZLÓ.

A versökötet folyó hó végén jelenik meg, előzetes ára 10 kr., mely Verner László lapszerkesztő nevére H. Csabára küldendő. Szerk.

Színészet.

16-án szombaton: „A szókimondó asszony-ság” (Madame sans gène) ez a híressé vált francia darab került színpadra a czimzerepben Monoryval az előadás általában jó volt, a costumok nagyrészt korhűek voltak. Monoriné ez estén is az orozlárszert vette ki az elismerésből. Monori Napoleon nehez szerepét sikerrel oldotta meg. Ágotai is kitett magáért Lányi Irma kis szerepében is magára tudta vonni a figyelmet.

17-én vasárnap: „Blitzweiss Kóbi” valóságos szárdválti bohózat ment. A darab tartalmatlan-ságán csak a szereplők ügyössége enyhített, Ágotai kacsagató mókázása, az őt csinos biciklista leány érdekes felvonulása s a Barrison leányok (Monori Sándor, Ágotai Ferencz Remete Géza, Szalóki Deszö Szigethi Antal) paródijára öntött egy kis életet a silány darabba. Derűtséget keltett Markóné is a Marinka jól megjártzott szerepében. Tetszett a detektivek (Váradi, Szigethy) kupaája is s elismerés kísérete az 5 éves kis Monori Sárika bátor fellépését.

18-án hétfőn: Suderman jeles színművét „A pillangó csatát” adták meglehetősen üres ház előtt. Pedig egy a jó darab, mint a jó előadás nagyobb közönséget érdemelne volna.

19-én kedden: „Piros bugyelláris” volt a színpadon, de csakis ott, mert az előadást a megjelenek csekély száma miatt nem is tarthatták meg. Egyrészt a közönséget sem lehet okottnak, mert utóvégre is ily kis helyen, a hol az előadásoknak mindig egy és ugyanazon közönsége van, a publikum is kimerült és pihenésre vágyik. Azért jó lett volna az előadásokat úgy osztani be, hogy hetenként egy vagy két estén szünet legyen.

20-án szerdán: Zeller remek zenéjű nagy operetteje a „Madarász” került színpadra, a czimzerepben Szalókiival. Az egész előadás egybevágó élvezetes volt. Szalóki szép érzéssel s jól diszponálva játszotta nehez szerepét. Monoriné jó kedvel, a töle megszokott bravourral énekelte Póstás Milka szerepét Pozsonyi Lenke is számos tapost aratott, a valsztofjei dolemné szerepében. Ágotai mint mindig, ez estén is jó ízűn jött zót. Kedves fiú volt Sárközi Blanka is mint Szaniszló Monori és Szigethy a német professzorok komikus jelmezében igen mulajtott alakok voltak s humoros duettjükben megkacagtatták a publikumot.

21-én csütörtökön: Ágotai Ferencz jutalomjátékával Basson és Carre bohózata „Mi történt az éjjel” került színpadra. A darab nem tartozik az örökzöld művek közé, de Ágotai népszerűsége mégis összehozta a muzsombattal egész publikumot a színházba, a mely publikum kedvence komkusát viharos tpszal üdvözölte. De Ágotai is igyekezett megbádni a kö ön-ég rokonszenvét és elismerését. Poulard gyógszerész szerepében igen jeles alakítást nyújtott. Az emberi kéz mi sokraképes” és különösen a „Menageria” című kupaival elragadta a közönséget — Ez utóbbiul valami 9 verset énekel el s a közönség meg alk arakt betelni vele. Kedvesek voltak a Monoryné ének-számai is kivált a „Chambre separee” pikáns coupléttalban kóket, de mégis diszert magatartásával igen kedves jelenség volt. Remete is jól játszotta az orvost s Szalóki is elemében volt.

Pénteken nem volt előadás. Szombaton a „Celestin apó” legújabb operettet s vasárnap a „Telen” népszínművet mutatják be s azután búcsút vesznek tőlünk színészeink. Csendes városkánk tehát visszazökken lement szokott egyhangúságába s a farsang hátravendő napjaira alk marad más élvezetünk, mint visszaidézni emléktábla azokat a kellemes estéket, a melyekkel Monori Ágátalusa fészerezte meg a jókedű látogatók szíveit. Tőlünk Marczaliba megy a társulat. Öszintén kívánunk nekik szerencsét és jó sikereket a továbbiakban is reméljük, hogy egy két év múlva ismét visszavererüljék a sora körünkbe, mert hiszünk hogy ők is jó emlékek válnak meg tőlünk, mert taghatatlan, hogy Muraszombati kevés számú intelligenciája is meghozta mindazt az áldozatot a tár-ulat irányában, a mivel a magyar színművészetnek tartozik.

